

Hlas Nového Mesta

ROČNÍK XXIX. ČASOPIS OBYVATEĽOV MESTSKEJ ČASTI BRATISLAVA-NOVÉ MESTO, 12/2019

Školy a škôlky dostanú viac peňazí

Čo trápi deti 21. storočia?

Máme za sebou sedem rokov participatívneho rozpočtovania

Cena CE-ZA-AR pre naše bytové domy

Ako sa dostať vpred

Mám rád chvíle, keď sa mi podarí nájsť čas na dobrú knihu. Zvyčajne na to vyžívam čas adventu a pôstneho obdobia. Aj tento rok som sa tešil na dobré knihy. Spomedzi nich na dielko anglického autora C. S. Lewisa „Hovory“. Podľa Lewisa je úplne prirodzené, že ak zistíme, že naše hodiny ukazujú nesprávny čas, je potrebné ich prestaviť. „Považoval by som za vtip, keby ste mi povedali, že hodiny späť vrátiť nemôžete... Všetci chceme pokrok. Ale pokrok znamená dostať sa bližšie k miestu, kde chcete byť. A ak ste odbočili nesprávne, pokračovať vo zvolenom smere vás k cieľu nepriblíži. Ak ste na nesprávnej ceste, pokrok znamená urobiť obrat o 180 stupňov a vrátiť sa späť na správnu cestu – v tom prípade človek, ktorý sa vráti ako prvý, je ten najpokrokovejší. Návrat späť je tá najrýchlejšia cesta vpred.“ Toľko Lewis v jednom zo svojich rozhlasových príspevkov o viere. Aj dnes sú slová vyslovené v roku 1942 aktuálne. Počúvame, čo všetko je moderné a pokrokové, čo naopak staré, skostnatené a už dávno malo byť v múzeu.

V kresťanstve sa k tomu pridáva i rozmer viery. Nie nadarmo často počúvame vtip, že ak chceš rozosmiať Pána Boha, porozprávaj mu o svojich plánoch... Radi plánujeme a je to potrebné. Zabúdame však na to staré, no krásne a pravdivé „... ak Pán Boh bude chcieť“. A potom je tu silné pokušenie toho, čo slávime v týchto dňoch. Namiesto Boha v dieťati v Betleheme vidieť iba človeka. Mocného, múdreho, zaujímavého... Ale nie Boha! Ježiš Kristus sa narodil ako pravý Boh a pravý človek. Hoci vyzeral ako malé bezbranné dieťa v jaskynke. „Ku komu by sme šli, Pane?“ To je odpoveď apoštolov, keď viacerí od Ježiša pohoršení odišli. Vianoce sú pre nás možnosť vrátiť sa k podstate viery. Aby sme sa pokúsili, hoci s námahou a pádmí, budovať na viere. A nie na jej karikatúre alebo na tom, čo si prispôsobíme ako falošný obraz viery. Aj za cenu, že sa budeme musieť kúsok či kus na našej ceste vrátiť. Pretože niekedy je „návrat späť tá najrýchlejšia cesta vpred“.

Jozef Kováčik
duchovný správca Farnosti Kráľovnej rodiny

Z obsahu čísla:

Aplikácia Nové Mesto sa ujala

str. 4

Hudobný darček pre našich seniorov

str. 5

Dve desaťročia v živote farnosti

str. 7

Škôlkari nepoznajú jazykové bariéry

str. 9

Má vaše dieťa talent na balet?

str. 13

Šinter liga prináša novinky

str. 19

Obálka:

Spevácke trio Krajka spestrilo
Poetický večer pri sviečkach
Snímka Jana Plevová

Vydáva Mestská časť Bratislava-Nové Mesto,
IČO: 00603317

Adresa: Miestny úrad Bratislava-Nové Mesto,
Junácka 1, 832 91 Bratislava,
tel.: 02/4925 3136, redakcia: hlas@banm.sk,
inzercia: tla@banm.sk, www.banm.sk/casopis/
Mesačník, dátum vydania 29. 11. 2019,
obyvateľom mestskej časti sa distribuuje bezplatne.

Redakčná rada:

Predseda: Mgr. Rudolf Kusý,
šéfredaktorka: Mgr. Marianna Mašátová Haliaková,
členovia: Bc. Branislav Filipovič, Ing. Libor Gašperík,
JUDr. Tomáš Korček, PhD., Ing. Silvia Švecová, PhD.,
Vladimír Volf, Mgr. Peter Weiss, Ing. Jana Škutková,
Mgr. Marek Tettinger,
tajomník: Mgr. Ján Borčin.
Jazyková úprava: Hana Čiefová.
Grafická úprava: Martin Lovás.
Tlač: UltraPrint, s. r. o. Náklad: 24 200 výtlačkov.
Číslo 12/2019.
ISSN 1339-7990. EV 3920/09.

Ako voňajú Vianoce

Nástup dospelosti by sa možno dal definovať aj ako obdobie, keď už nevnímame tajomstvo Vianoc, ani keď sa nadýchneme ich vôňe z plných pľúc. Ako to dokážu deti. Pamätáte si tú zvláštnu vôňu v byte? Živica čerstvého ihličia, vanilka, dym zo sviečok a prskaviek, starý drevený betlehem... Bohvie, čo všetko v tom ešte bolo. V deťoch tá vôňa prebúdza vzrušenie z očakávania a pocit tajomstva všade naokolo. Nielen z nerozbalených darčiek. Aj z tajomstva prastarého príbehu o hviezdnych znameniach na oblohe a z tajomstva narodenia... Ak vám je ľúto za strateným pocitom, kus z neho si môžete ešte nájsť v detských očiach, ak sa do nich zadívate dostatočne hlboko. Niečo sa zvykne uchovať aj v očiach básnikov...

Škôlky a školy dostanú viac na mzdy a prevádzku

Novomestské škôlky a školy dostanú viac peňazí. Samospráva im zvýši na budúci rok dotáciu na prevádzku a mzdy o minimálne 333-tisíc eur. Počítať tak môžu s balíkom vo výške takmer 3,7 milióna eur.

Rozhodlo o tom miestne zastupiteľstvo na svojom novembrovom zasadnutí. Škôlky dostanú na dieťa minimálne 1 900 eur (tento rok to je 1 700), školské kluby detí 430 eur (oproti tohtoročným 370 eurám) a školské jedálne 210 eur (takisto ako tento rok). „*Naše školy a škôlky potrebujú viac peňazí a je nevyhnutné ich v rozpočte nájsť – aj za cenu úspor či obmedzení niektorých aktivít mestskej časti,*“ povedal starosta Nového Mesta Rudolf Kusý. Zdôraznil, že ide o minimálnu výšku dotácií, v konečnom dôsledku tak môžu školy a škôlky dostať ešte viac. „*Umožní nám to individuálne pristupovať k potrebám jed-*

notlivých škôl a škôlok.“ Ich stav je totiž rôzny. Mestská časť v posledných rokoch investovala niekoľko miliónov eur do ich rekonštrukcie, niektoré ušetria aj na samostatnom vykurovaní, do ďalších treba naopak investovať viac. Zvýšená dotácia pomôže materským školám navyše aj vykryť finančné výpadky, keďže troj- a viacdenné rodiny nemusia v Novom Meste platiť za škôlku.

Poslanci schválili aj všeobecne záväzné nariadenie, ktoré obmedzuje v Novom Meste chod prevádzok, z ktorých sa šíri nadmerný hluk, na pracovné dni od 8. do 18. h. Zastupiteľstvo sa zhodlo, že obyvateľom, ktorí žijú v susedstve takýchto prevádzok, treba pomôcť. „*Takéto VZN platí aj v iných mestách na Slovensku, v Zlatých Moravciach či v Novom Meste nad Váhom, kde sme sa inšpirovali,*“ povedal predkladateľ návrhu poslanec Martin Vlačiky.

Naša mestská časť odmietla návrh hlavného mesta, ktoré chce zvýšiť klientom sociálnych zariadení pre seniorov úhrady za poskytnuté služby. Dnes platia podľa stupňa odkázanosti od 0,10 do 2,65 eura na deň. Magistrát to chce zmeniť na jednotnú sumu 2,75 eura pre všetkých bez ohľadu na stupeň odkázanosti. Podľa novomestskej samosprávy je to diskriminačné a neúmerné. V schválenom stanovisku žiada Nové Mesto pomerné zvýšenie cien, ktoré neprevýši 5 % sumy súčasných úhrad.

Poslanci schválili v novembri aj dve dotácie. Jednu vo výške 3 000 eur pre Domov sv. Jána z Boha, ktorý poskytuje ľuďom bez domova obedy a osobnú hygienu. Druhá dotácia podporí šport – 200 eur pomôže pokryť náklady volejbalistkám Slávie EU Bratislava, ktoré budú doma a vonku hrať s tureckým Istanbulom o postup do štvrtfinále európskeho pohára.

Materiály z novembrového rokovania novomestského zastupiteľstva nájdete na stránke **banm.zastupitelstvo.eu**

Ján Borčín, snímky Jana Škutková

Chcete voliť, ale nebudete doma?

V sobotu **29. februára 2020** sa budú na Slovensku konať voľby do Národnej rady SR. Volebné miestnosti budú otvorené **od 7. do 22. h.** Voliť budú môcť občania SR, ktorí najneskôr v deň konania volieb dovŕšili 18 rokov veku.

Ak nebudete doma, no chcete sa zúčastniť volieb, dávame vám do pozornosti dôležité termíny. O **prenosný hlasovací preukaz**, ktorý vám umožní voliť kdekoľvek na Slovensku, môžete

požiadat najneskôr 15 pracovných dní pred konaním volieb – t. j. žiadosť o jeho vydanie treba doručiť miestnemu úradu na Junáckej č. 1 **do 10. februára 2020.**

V prípade, že budete v čase parlamentných volieb v zahraničí, je potrebné požiadať písomne alebo elektronicky obec trvalého pobytu o **voľbu poštou**. V tomto prípade tak treba urobiť najneskôr 50 dní pred dňom konania volieb – teda **do 10. januára 2020.** Obec následne

zašle voličovi najneskôr 35 dní pred voľbami na adresu miesta pobytu v cudzine obálku, hlasovacie lístky, návratnú obálku a poučenie o spôsobe hlasovania.

Všetky potrebné informácie o voľbách do NR SR, ako aj formuláre žiadostí nájdete na stránke **www.banm.sk/parlamentne-volby-2020/**. Ak potrebujete vedieť viac, kontaktujte organizačné oddelenie miestneho úradu na tel. č. **02/49 253 233, -367.** (bor)

Plánujete sobáš? Ponúkame bezplatné termíny na rok 2020

Nové Mesto má schválený plán sobášnych obradov na rok 2020. Ide o sobotné termíny v obradnej sieni v budove bývalej Konskej železnice na Krížnej ulici, vždy dva v každom mesiaci, počas ktorých zástupcovia mestskej časti sobášia snúbencov s trvalým pobytom aspoň jedného z nich v Novom Meste bezplatne. Prvý termín je vždy v prvej polovici mesiaca, druhý v druhej polovici. V ponuke sú aj atraktívne termíny, ktoré môžu mať pre niekoho „magický“ význam, ako 22. 2. 2020 či 10. 10. 2020.

Obradná sieň v historickej budove Konskej železnice však láka aj snúbencov, ktorí nemajú trvalý pobyt v Novom Meste – tí platia za sobáš mestskej časti poplatok 100 eur, v prípade cudzincov je to popla-

tok 200 eur. Tieto správne poplatky sú príjmom mestskej časti a hradia sa z nich aj drobné darčeky pre novomanželov ako ozdobná blanketa na sobášny list, gravírované pero s logom mestskej časti a kvietok pre novomanželku.

Novomestský matričný úrad vykoná ročne zhruba 150 sobášnych obradov, z toho minimálne tretina sú snúbenci bez trvalého pobytu v našej mestskej časti.

Ak plánujete svadbu v Novom Meste a potrebujete viac informácií, nájdete ich na stránke www.banm.sk/matricny-urad/, prípadne kontaktujte priamo matričný úrad na Junáckej ulici č. 1 na tel. číslo 02/49 253 263.

(bor), snímka Jana Plevová

Plán sobášnych obradov na rok 2020

Január – 11. 1., 25. 1.	Júl – 11. 7., 25. 7.
Február – 1. 2., 22. 2.	August – 8. 8., 22. 8.
Marec – 14. 3., 28. 3.	September – 5. 9., 19. 9.
Apríl – 4. 4., 25. 4.	Október – 10. 10., 24. 10.
Máj – 16. 5., 30. 5.	November – 7. 11., 21. 11.
Jún – 6. 6., 27. 6.	December – 5. 12., 19. 12.

(Bezplatné termíny pre snúbencov s trvalým pobytom v Novom Meste.)

Apka Nové Mesto zaujala, zapojte sa do súťaže o tablet

Viac ako 500 ľudí si hneď v prvých dňoch spustenia stiahlo do svojich mobilov aplikáciu našej mestskej časti – NOVÉ MESTO BRATISLAVA. Vďaka nej nájdú od októbra v telefóne všetky potrebné a užitočné informácie zo svojho okolia.

Pre tých, ktorí tak už urobili, ale aj tých, ktorí sa ešte len chystajú, sme pripravili súťaž o atraktívnu cenu – tablet, ktorý venuje nákupné centrum Vivo! Bratislava (bývalý Polus). Je to jednoduché – stačí si nainštalovať našu „apku“ a prihlásiť sa do súťaže. Postup nájdete nižšie.

Okrem noviniek, pozvánok na kultúrne či športové podujatia či oznamov na

úradnej tabuli môže užívateľ aplikácie nahlásiť jednoducho priamo miestnemu úradu svoj podnet – zničenú lavičku, neodhrabané listie, nepokosenú trávu či objavenú čiernu skládku. „Stačí pár kliknutí do mobilu, podnet sa tak rýchlo dostane k príslušnému pracovníkovi na úrade a problém sa môže ihneď začať riešiť,“ približuje starosta Nového Mesta Rudolf Kusý. Ak niekde vypukne požiar, praskne potrubie či sa z dôvodu zlého počasia zruší plánovaná akcia, aj o tom dostanete včas upozornenie.

Poznáte to – niečo sa stane a v strese si narychlo neviete spomenúť na telefóne

číslo na hasičov, záchranárov, vodárov, plynárov či elektrárne. Odteraz nájdete všetky potrebné linky na jednom mieste. Užitočné sú určite aj informácie o cestovnom poriadku MHD a prímestskej dopravy či susedská burza, prostredníctvom ktorej môžu ľudia bezplatne darovať alebo predávať veci.

Aplikáciu NOVÉ MESTO BRATISLAVA si môžete bezplatne stiahnuť cez Obchod Play (pre operačný systém Android) alebo App Store (pre mobilné zariadenia Apple).

Ako sa zapojiť do súťaže o tablet:

1. Siahnite si (cez Obchod Play alebo App Store) a nainštalujte si aplikáciu NOVÉ MESTO BRATISLAVA. Ak ste to už urobili, tento krok vynechajte.
2. Po otvorení kliknite na hlavnej stránke v menu na kolónku PODNETY.
3. Vyplňte povinné údaje a do riadku SPRÁVA napíšte heslo SÚŤAŽ (v riadku ZVOĽTE TYP PODNETU zakliknite ľubovoľnú položku.)
4. Po vyplnení údajov kliknite na ODOSLAŤ.
5. Súťaž prebieha do 31. 12. 2019, po Novom roku vyžrebujeme víťaza.

Ján Borčin

Úcta k rokom života vyspievaná piesňami

Budúcnosť Istropolisu je verejnosti naďalej nejasná, napriek tomu jeho Veľká sála tak ako každý rok prichýlila v priebehu Mesiaca úcty k starším tradičný koncert. Tradičný, ak je reč o orchestri Vlada Valoviča a o (chvíľami spievajúcom) moderátorovi Štefanovi Skrúcanom s hojnými zásobami vtipov. Ale iný ako predošlé koncerty, ak vezmeme do úvahy spevákov a výber piesní v ich vystúpeniach. Vlastne, ešte niečo bolo tradičné – rešpekt k veku pozvaných. Na týchto koncertoch nikdy nedominovali nové tváre, kapely či hudobné novinky. Prevažná časť obecnstva túžila počuť svoje obľúbené staršie melódie a chvíľu si pri nich zaspomínať...

Andrea Zimányiová prišla na scénu neskôr, než siahali spomienky v hľadisku, no vďaka mimoriadne širokému registru žánrov, ktoré ovláda, poľahky dokáže zaujať i veko-vo vyššie ročníky. Napríklad šansónmi, na ktoré má osobitné predpoklady zrejme aj vďaka rodinným koreňom. Nečudo, veď šansóny sú ozdobou jej prvého albumu *Okno do duše* a uviedla nimi aj svoje koncertné vystúpenie. Vybrala si nestarnúce vyznanie Edith Piaf a podmanivú melódiu z repertoáru Gilberta Beauda. Obľúbená pieseň *Čerešne* vraj už takmer „zľudovela“. Vďaka tomu, že opäť zaznela, pripomenulo si publikum jej autorov Jara Filipa a Milana Lasicu. V taliančine potom Andrea Zimányiová

z r. 1970) a rad cien z festivalov vo svete. Takže pre obecnstvo na koncerte nebolo problémom pridať sa na pokyn z pódia k dobre známemu refrénu či aspoň tleskať do taktu.

Temperamentnejšie rytmy speváčku dokonca strhli do tanca – čo tam po sedemdesiatke...

Dve dámy s mikrofónom vystriedal na javisku hudobník, ktorý je nielen spevák, ale aj skladateľ, niekedy klávesista, preto v jeho vystúpení zaznel rad vlastných piesní. Viaceré z nich sú známe z repertoáru populárnej skupiny Elán, lebo práve tú Vašo Patejdl pred rokmi zakladal spolu s Jozom Rázom. A aj keď sa neskôr osamostatnil, táto skupina je tak či onak spojená s celým jeho doterajším hudobným životom. Boli to vlastné piesne, za ktoré získal v osemdesiatych rokoch striebornú aj zlatú Bratislavskú lýru i ďalšie ocenenia. Zložil hudbu k dvom filmom z trilógie Fontána pre Zuzanu a venoval sa aj tvorbe pre viaceré muzikály. Na októbrom koncerte v Istropolise mal však Vašo Patejdl za sebou predovšetkým Elán, takže, rozumie sa, nemohla chýbať ani jeho Voda, čo ma drží nad vodou. Spoločne s Andreou Zimányiovou zaspievali na záver pieseň *Podme spolu lietať*...

Každý návštevník koncertu v Istropolise si uvedomoval, že je na podujatí pripravenom mestskou časťou. Veď jej zástupcovia tam po celý čas boli s nimi. Starosta Rudolf Kusý pripomenul hlbšie poslanstvo Mesiaca úcty k starším príbehom zo života, poslanci pomohli so záverečnou „čашou vína“ a symbolickým kvetom pre prítomné dámy – ako bývalo doteraz vždy dobrým zvykom.

Viera Vojtková
Snímky Jana Plevová

zaspievala ódu na Carusa a s obdivom si v piesni zaspomínala na „krásny hlas“ našej Janky Kocianovej.

Piesne Marcely Laiferovej poznali poslucháči vari do jedného – veď táto speváčka, ktorá vyštudovala medicínu aj estetiku a etiku na univerzite, už pred pár rokmi oslávila polstoročie svojej profesionálnej kariéry. Spievala prvý bigbitový hit na slovenskej scéne (pieseň *Lampy* z r. 1964), v roku 1968 získala Zlatého slávika (za pieseň *Slová*), neskôr aj „bronzového“, na konte má prvý album slovenského interpreta populárnej hudby v histórii (LP Marcela

Oslávte životné jubileum spolu s nami

Aj v roku 2020 nás čakajú slávnostné stretnutia, na ktorých prejavíme úctu a vďaka skôr narodeným oslávencom.

Z dôvodu nových predpisov na ochranu osobných údajov nemôže mestská časť osloviť jubilantov priamo. Ak vy, váš známy alebo rodinný príslušník budete v období od decembra 2019 do marca 2020 oslavovať okrúhle jubileum, teda 70, 75, 80, 85, 90 alebo viac rokov a máte trvalý pobyt v Novom Meste, **vyplňte priložený prihlášku**. Doručte ju na adresu: Stredisko kultúry, Vajnorská 21, 831 03 Bratislava (v prípade osobnej návštevy využite vchod z Českej ulice). Stredisko kultúry môžete kontaktovať aj na telefónnom čísle **0903 929 244** a na e-mailovej adrese **jubilanti@skvajnor-ska.sk**. K dispozícii je tiež odkazovač na telefónnom čísle **02 44 37 37 82**, kde po vypočutí odkazu a zaznení tónu nadiktujte meno, priezvisko, adresu trvalého

pobytu, dátum narodenia a my vám pozvánku na najbližšiu oslavu jubilantov

s presným miestom, dátumom a časom konania pošleme poštou. Ďakujeme!

Prihláška na verejnú gratuláciu

(Jubilanti oslavujúci svoj sviatok v decembri 2019 alebo v januári, februári a marci 2020)

Meno, priezvisko a titul:

Adresa trvalého pobytu:

Dátum narodenia:

Miesto: Dom kultúry Kramáre, Stromová ul. 18

Dňa:

podpis dotknutej osoby

„Osobné údaje sú spracúvané v zmysle čl. 6 ods. 1 písm. b) Nariadenia Európskeho Parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa ruší smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov), resp. §13 ods. 1 písm. b) zákona č. 18/2018 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.“

Seniori spoznávali históriu

Koncom septembra sa členovia denného centra Zlatý dážď vybrali navštíviť tri pôvodné drevené mlyny na Malom Dunaji. V každom dostali fundovaný výklad o histórii, strojom zariadení, prevádzke a iných zaujímavostiach.

Pôvodne mleli obilie na našich vodných tokoch lodné mlyny. No hlavne na Dunaji a Váhu bola ich činnosť v 18. storočí zakázaná, aby neprekážali rozširujúcej sa doprave. Prestáhovali sa na menej frekventované rieky a majitelia ich postupne prebudovali na stacionárne pobrežné mlyny. Na Malom Dunaji vznikla sústava pobrežných kolových mlynov, ktoré sú dodnes udržiavané a prístupné návštevníkom.

Ako prvý sme si prezreli mlyn v zátoke pri Klátovskom ramene, kde sa naposledy mlelo v 40. rokoch minulého storočia. Mlyn v Tomášikove postavil

v r. 1893 mlynár János Mactza a fungoval do r. 1960. Dodnes je v pôvodnom stave, strojné zariadenie je ešte stále schopné prevádzky. Trojpodlažný mlyn v Jelke patrí medzi pozoruhodné technické objekty a je považovaný za stredoeurópsku raritu. Stojí na ľavom brehu Malého Dunaja, ktorý tu vytvára meandrovité koryto s peknými zátišiami. Najstarší doklad o ňom pochádza z roku 1894 a tento pôvodne lodný mlyn pracoval do apríla 1951.

Popoludní sme sa vydali ku Včelárskej paseke, najväčšiemu včelárskemu skanzenu v strednej Európe. V roku 1919 tu bolo založené Zemské ústredie včelárskych spolkov na Slovensku. Rokmi sa menil názov spolku i jeho využívanie, ale tento rok tu slovenské včelárstvo oslávilo storočnicu založenia Včelárskej paseky. Na trávnikoch sú rozložené úle rôznych

tvorov (kostol, medveď, ľudské postavy), niektoré používané v 17. storočí. V budúce veľkého včelína sme videli medomety, včelárske pomôcky a potreby z rôznych období. Zaujala nás veľikánska „herecká partnerka“ Jozefa Kronera z filmu Tisícročná včela.

Z vydareného výletu sme si priniesli spomienky na pekné miesta južného Slovenska.

Mária Šebestová

Snímka archív DCS Zlatý dážď

Psychiatra vyhl'adáme väčšinou neskoro...

Aká je potreba spánku vo vyššom veku? Je vhodné pomáhať si pri nespavosti liekmi? Čím sa odlišuje prirodzený smútok od depresie, ktorú už treba liečiť? Na tieto a mnohé iné otázky odpovedala seniorom z DC na Stromovej psychiatrická

MUDr. Daniela Takáčová.

Na besede v klube 17. októbra priblížila poslucháčom niečo zo svojej praxe a poradila im, ako upraviť životosprávu, aby eliminovali poruchy spánku. Popri ľahšej večeri, dobre vyvetranej miestnosti či vy-

hýbaní sa nočnému sledovaniu televízie odporúča lekárka zdravý pohyb a kontakty s priateľmi, ale aj nezaobreranie sa ťažkými úlohami vo večernom čase. Pri liekoch treba byť opatrní, oplatí sa vyskúšať najprv prírodné preparáty a ak je to

predsa len potrebné, siahnuť po chemických liekoch až po porade s lekárom.

Starší ľudia častejšie zažívajú smútok či zmeny nálad, no tieto stavy môžu byť prirodzenou súčasťou životných zmien. Pokiaľ však človek dlhodobo pociťuje skleslosť, vnútorné napätie, nerozhodnosť, stráca záujem o okolie alebo dokonca zanedbáva starostlivosť o seba, mali by príbuzní spozornieť. Môže ísť o depresiu, ktorej liečenie patrí do rúk odborného lekára. „Na Slovensku bojujeme s predsudkami a pacienti sa k odbornému psychiatrickému vyšetreniu často dostanú, až keď

je choroba v pokročilom štádiu,“ hovorí MUDr. Takáčová. Na klinickú depresiu je však možné nasadiť väčšinou dobre tolerované antidepresíva, po ktorých úzkosť ustúpi a pacientovi sa zlepši kvalita života.

Aj pri psychickom zdraví je lepšie problémom predchádzať, ako ich liečiť. „Pokúste sa stres odbúrať, zaspievajte si, pestujte nenáročný šport, prejdite sa v prírode alebo sa venujte ručným prácam. To všetko vám pomôže zabudnúť na problémy a odreagovať sa,“ odporúča lekárka.

Text a snímka Jana Škutková

„Rodinná“ farnosť na Teplickej oslávila 20. výročie

V dejinách cirkvi je 20 rokov len krátky okamih, no v živote farnosti je to už čas, keď sa človek môže obzrieť za množstvom udalostí i dosiahnutými výsledkami. 25. septembra 1999 bol po dvojročnej výstavbe vysvätený prvý kostol na území našej mestskej časti a Farnosť Kráľovnej rodiny začala plniť svoje duchovné poslanie. Odborníkmi i verejnosťou vysoko oceňovaná moderná podoba chrámu od architekta Ľuba Závodného sa stala prirodzenou súčasťou prostredia a veriaci ju naplnili intenzívnym životom.

CSILic. Jozef Kováčik tu ako mladý kňaz pôsobil v prvých rokoch po vzniku farnosti a ako duchovný správca sa do nej opäť vrátil v roku 2014. Na svoje začiatky spomína takto: „Do farnosti som bol prideľovaný ako jej prvý kaplán, vykonával som tu civilnú vojenskú službu popri pánovi farárovi Jurajovi Augustínovi. Venoval som sa najmä deťom a mládeži. Zostalo mi v pamäti, ako sme s vtedajšou organizáciou Dankou Cibičkovou zakladali detský zbor a začali pripravovať sväté omše za účasti detí. Dodnes ich vo farnosti slúžime vždy v nedeľu o 10.30 h a je pekné vidieť, že mnohí z tých, ktorí vtedy patrili do spevokolu, prichádzajú dnes už so svojimi deťmi. Farnosť je živý organiz-

mus, stále sa vyvíja. Ak by tomu tak nebolo, ľahko by sme sa zmenili na múzeum, ba čo horšie, na mauzóleum. To však o nás naštastie neplatí. Od prvých rokov až dodnes organizujeme aj farský detský tábor a ten je výbornou príležitosťou na vytváranie spoločenstva detí aj ich rodín.“

Pôvodne mal kostol stáť na inom mieste, no nepodarilo sa získať vyhladený pozemok. To, čo sa vtedy javilo ako negatívne, sa ukázalo byť veľkou výhodou. Kostol s pastoračným centrom na Teplickej je ľahko prístupný verejnou dopravou aj pre starších ľudí. „Ďalšou výhodou je blízkosť vysokoškolského internátu Mladá Garda. Počet svätých omší postupne rástol a dnes už kapacita kostola začína byť malá. Počet kňazov, žiaľ, v najbližšom období rásť nebude. Je potrebné vyrovnať sa s príjemnými starosťami prírastku farnosti z nových obytných domov, ktoré v okolí vyrástli. Či bude aktuálnou problematikou aj rozširovanie kapacity kostola, ukáže najbližšie obdobie,“ zamýšľa sa pán farár.

Starší i mladší farníci sa stretávajú pri najrôznejších príležitostiach a tieto aktivity by sa nedali robiť bez aktívnej účasti veriacich. Či už mladých animátorov, ktorí sa venujú deťom a mládeži, alebo dospelých organizátorov zaujímavých podujatí. Dô-

ležitou súčasťou je pomoc trpiacim a chudobným, o tú sa stará vincentínska rodina farnosti. Farnosť na Teplickej je v Bratislave tak trochu netypická. Viac ako anonymita tu totiž prevláda rodinná atmosféra.

„V príprave na sviatosti u nás dominuje aktívna príprava na krstý a birmovku. Sobášov je menej, náš kostol nie je „sobášny kostol“ ako Katedrála sv. Martina či Modrý kostolík. Ale aktivít ako stretnutia pre deti a mládež, modlitby matiek, modlitby otcov či adorácie patria k pravidelnému rytmu farnosti. Ak k tomu pridáme letný tábor, výlety, farský ples, retropárty, robotický krúžok, spevokoly či slávenie hodov, farnosť neustále niečím žije. Môžete sa o tom presvedčiť, ak kliknete na našu stránku www.teplicka.org alebo náš farský Facebook Kráľovnej rodiny. Dvere sú otvorené všetkým, ktorí majú záujem,“ pozýva Novomešťanov do spoločenstva veriacich vdp. Jozef Kováčik.

Jana Škutková, snímky archív

Rozhovor s architektom Ľubomírom Závodným o stvárnení pastoračného centra sme priniesli v Hlase Nového Mesta č. 1 – 2/2011 a môžete si ho vyhľadať na stránke <https://www.banm.sk/časopis/>

Spoločne máme za sebou už siedmy ročník participatívneho rozpočtovania

Jedným z cieľov participácie je prenášanie zodpovednosti za rozhodnutia z rúk zastupiteľstiev a úradov do rúk občanov a občianok formou deliberatívnych fór a občianskych hlasovaní. Avšak ďalšími nemenej dôležitými cieľmi sú aj:

1) inštitucionálna reforma, ktorá dovoľuje ľuďom to, čo patrilo výlučne zastupiteľstvám, teda prinášať návrhy, ako minúť spoločný rozpočet, a spolurozhodovať o týchto návrhoch. Umožňuje ľuďom to, čo je takmer výhradne v kompetencii úradov, a to podieľať sa na riešeníach, akým spôsobom tieto návrhy realizovať;

2) spoločenská transformácia, ktorá mení nielen formu spolupráce a vzťahy medzi zúčastnenými obyvateľmi, ale zároveň súčasne medzi obyvateľmi a inštitúciami navzájom, a tým pádom aj mocenské pomery;

3) tzv. empowerment, teda „zmocnenie“, čo znamená, že sa obyvatelia a obyvateľky zmocňujú „svojho“ územia, budujú komunitné vzťahy a vytvárajú funkcie a služby, ktoré sú špecifické, neočakávateľné a „na mieru“ daného územia či komunity.

Momentálne je participatívny rozpočet štandardnou agendou mestskej časti, ktorá síce vedie k väčšej transparentnosti, ale rozhoduje sa „len“ o drobných záležitostiach. Jedným z cieľov Kancelárie pre participáciu verejnosti bolo v čase jej vzniku definovanie „priorít“ pre jednotlivé štvrte a následne mestskú časť ako celok. Malo ísť o širšie tematické rámce vychádzajúce z problémov popísaných obyvateľkami a obyvateľmi konkrétnej časti mesta a mali slúžiť ako informačný základ tvorby strategických dokumen-

PARTICIPATÍVNY ROZPOČET

tov a politík, programového rozpočtu a podobne. Ďalším výsledkom diskusie o mieste/meste a potrebách občanov mali byť „zadania“ pre štvrte a mestskú časť – investičné akcie, ktoré občania sami navrhnu, rozhodnú o tom, ktoré majú byť z rozpočtu podporené, a následne ich úrad realizuje. Takto vedený dialóg samosprávy a občanov mal zabezpečiť transparentnosť a kontinuitu vo výkone samosprávy a spravodlivé rozdelenie financií mestskej časti do jednotlivých štvrtí. Toto sa nám nedarí a radi by sme to zmenili.

Čo sa nám podarilo a čo nás teší

Na základe spolupráce mestskej časti s občianskym združením SPZ Priatelia Zeme a magistrátom začali niektorí z vás napriek sprievodným komplikáciám kompostovať biologický odpad. Po pilotnom projekte Včely v meste, ktoré realizovalo na území mestskej časti OZ Živica v rámci participatívneho rozpočtu, spustil mestský EKO-podnik VPS vo vybraných lokalitách upravený režim kosenia. Mnohí ste sa svojimi návrhmi a aktivitou o tieto (čiastočné) úspechy pričínili, za čo sme vám vďační. Budeme pokračovať.

To, čo sa v našej mestskej časti darí realizovať, sú projekty participatívneho rozpočtu, ktorých autormi sú aktívni občania. Prichádzajú s nápadmi, ako skvalitniť život v našom meste, či už revitalizáciou verejného priestranstva, výsadbou zele-

ne, alebo vytvorením novej služby či aktív pre svoju komunitu. Nápadom sa však celý proces nekončí. Spoločná príprava a rozhodovanie o projektoch PR so sebou prinášajú vznik nových partnerstiev, čo je v inak anonymnom svete veľkomesta skôr raritou. Počas prípravy a realizácie projektov sa stretávame s novoobjaveným nadšením zo spolupráce a vytvárania alebo obnovovania komunit, ktoré sa sústreďujú na spoločnú vec. Zažili sme to pri revitalizácii predzáhradky na ulici Čsl. parašutistov, kde sa susedská komunita spoločne pustila do obnovy dlhodobo zanedbaného okolia svojho bytového domu. Radosť nám robia komunity, ktoré sa stabilizovali a považujeme ich za takmer autonómne – ako príklad môžeme uviesť nadšencov z cyklotrasy na Pionierskej, ktorí sa tu stretávajú každý uto-

rok a radi vám pomôžu s opravou bicykla alebo zapožičaním náradia. Ďalším príkladom by mohla byť komunita pestovateľov z neďalekej vinice a mobilnej záhrady na Pionierskej alebo kolektív okolo električky T3 – kultúrny prostriedok, ktorý už dva roky oživuje zanedbaný verejný priestor alternatívnou kultúrou. V roku 2019 ste zaregistrovali na stránke prbanm.hlasobcanov.sk najvyšší počet projektov PR za posledné roky. Vysoká účasť v hlasovaní – fyzikom aj internetovom – nám potvrdila, že o agendu participatívneho rozpočtu máte záujem. My zas máme čo zlepšovať. Základnou ingredienciou (spoločného) úspechu by mala byť spolupráca občanov, úradu a zastupiteľstva – vzájomná, ale aj tá smerom dovnútra komunit, oddelení a (ne)politických strán. Držme si teda palce.

Nová cyklotrasa Zátišie. Otázky a odpovede

V predchádzajúcom čísle Hlasu sme vás informovali o vyznačení novej cyklotrasy na Zátiší. V tomto čase by už mala prepájať Vajnorskú a Račiansku ulicu.

Reakcie zainteresovaných občanov a občianok boli rozdielne – počnúc obavami o parkovanie pre starších a zraniteľných obyvateľov, pokračujúc obvineniami z populizmu a kolaborácie so súkromným investorom, končiac prejavmi vďaka a podpory.

Radi by sme sa k tejto téme vrátili a pokúsili sa odpovedať na

niektoré podnety, ktoré sa v príspevkoch a e-mailoch objavovali najčastejšie:

- 1) vyznačená cyklotrasa vlastne nie je cyklotrasou;
- 2) po predmetnom (jednosmernom) úseku ste jazdili dlhé roky úspešne aj bez tejto trasy;
- 3) ste obeť diskriminácie, pretože vás cyklotrasa pripravila o miesto, kde zvyknete parkovať;
- 4) mali sme budovať alebo vyznačiť úplne inú cyklotrasu.

Podme teda postupne:

1) Cyklotrasa je trasa pre cyklistov vyznačená v teréne. Môže byť vedená po chodníku pre cyklistov, po vozovke alebo vo vyznačenom jazdnom pruhu. Napríklad EuroVelo je sieť európskych cyklotrás, ktoré nie sú značené po celej dĺžke a napriek tomu vedú z jedného konca Európy na druhý. Rovnako v našom prípade je v teréne vyznačený úsek cyklotrasy hlavného mestského cyklistického okruhu číslo 5, ktorej vedenie je určené v územnom pláne a územnom genereli dopravy Bratislavy.

2) To, že ste pri jazde bicyklom dlhé roky porušovali pravidlá cestnej premávky, nie je dostatočný argument pre zachovanie tohto stavu. Naším cieľom je pritiahnuť nových, často menej skúsených cyklistov, ktorí neradi porušujú dopravné predpisy napríklad jazdou v protismere v automobilovej jednosmerke. Porušovanie predpisov na dennej báze vytvára nesprávny návyk dopravného správania, ktorý vedie k ignorovaniu dopravných predpisov ako takých a z toho plynúcim nebezpečným situáciám. Minimálnym benefitom vyznačenej cyklotrasy je neporušovanie dopravných predpisov v oboch smeroch.

kách, čo je z pohľadu výchovy cyklistov drobný, ale dôležitý detail.

3) Cyklotrasa ako taká vás o parkovacie miesta nepripravila. Parkovaniu na (konkrétnom) chodníku bráni ustanovenia zákona o cestnej premávke (zanechanie minimálnej šírky chodníka 1,5 m) bez ohľadu na to, či tu cyklotrasa vyznačená je alebo nie je. Primárna funkcia pozemnej komunikácie je dynamická doprava, na statickú dopravu sú určené parkoviská, garáže a iné odstavné plochy. Chodníky sú zároveň určené na pešiu dopravu a odstavené autá by nemali brániť ostatným občanom vo využívaní verejného priestoru.

4) Budovanie (a značenie) cyklotrás vychádza z prijatých strategických dokumentov, v tomto prípade ide o územný plán Bratislavy, územný generel dopravy a Zásady rozvoja cyklistickej a pešej dopravy, ktoré nájdete na webe Magistrátu hl. m. SR Bratislavy. Mestská časť má zároveň doplnujúcu koncepciu rozvoja cyklistickej dopravy v mestskej časti Bratislava-Nové Mesto, ktorá dopĺňa a spresňuje sieť nadradených mestských cyklotrás o miestne cyklotrasy mestskej časti. Kompetencie mestských častí sa vzťahujú na správu a údržbu komunikácií III. a IV. triedy, a preto nemôžeme budovať cyklotrasy napríklad na Vajnorskej alebo Račianskej. Tieto spadajú do správy Magistrátu hl. mesta SR Bratislavy. Konkrétna cyklotrasa vychádzala z dopravných prieskumov ako nadštandardne využívaná, zároveň boli komunikácie, po ktorých vedie, v správe mestskej časti, preto sme pristúpili k jej vyznačeniu. Ďalšie budú, dúfajme, nasledovať.

Často sa budujú zdánlivo bezvýznamné úseky cyklistických trás. Zároveň treba povedať, že viditeľný výsledok nezodpovedá množstvu práce na príprave, povoľovaní, schvaľovaní a realizácii, čo nás neteší. Avšak frekvencia využívania a počet cyklistov neustále rastie. V nasledujúcich rokoch bude potrebné výrazným spôsobom prehodnotiť náš vzťah k životnému prostrediu a regulácia automobilovej dopravy – statickej či dynamickej – bude len jeden z nástrojov, ako pretvoriť naše mestá, štvrte a susedstvá na udržateľné a životaschopné.

Tím Kancelárie pre participáciu verejnosti

Škôlkari nepoznajú jazykové bariéry

V období predškolského veku nie je nič jednoduchšie ako budovanie si nových priateľstiev pri spoločných detských hrách. Preto sa Materská škola na Legerského ulici rozhodla v rámci projektu BIG SK – AT pozvať na návštevu škôlkarov z obce Lassee v Dolnom Rakúsku. 10. októbra zavítalo do Bratislavy 23 rakúskych predškolákov s pani riaditeľkou Alexandrou GÖSSLER a ďalšími pedagógmi. Ich príchod bol najočakávanejšou udalosťou celého týždňa. Prezreli si priestory materskej školy a spoločne sa nadesiatovali v jedálni. V dvoch triedach pripravili slovenskí vychovatelia niekoľko stanovišť s pútavými hrami, do

ktorých sa deti zapájali podľa vlastného výberu. Všetky aktivity mali však jedno spoločné – rozvíjanie kompetencií dieťaťa v oblasti dopravnej výchovy, na ktorú je tunajšia materská škola zameraná. Bolo zaujímavé pozorovať, ako deti nevnímajú jazykovú bariéru medzi sebou. Práve naopak, celkom prirodzene sa hrali spoločne. Keďže najväčším benefitom MŠ je renovované dopravné ihrisko, v programe nechýbala dopravná výchova pripravená v spolupráci s mestskou políciou a v závere stretnutia dostali malí účastníci diplomy.

*Katarína Kleinová,
zástupkyňa pre MŠ Legerského*

Tajné trápenia detí 21. storočia

Generácia súčasných tínedžerov vyrástla vo svete, aký jej rodičia nepoznali. Po prvýkrát sa digitálne technológie stali natoľko rozšírenými, že sa im prakticky nedá vyhnúť. Nejde len o telefonovanie, e-maily či komunikáciu cez internetové aplikácie. Kto nie je na Facebooku (Instagrame, Twitteri...), akoby nebol. Kto nepostuje cool príspevky, nepredvádza na sociálnej

sieti tvár, ktorá má obvykle len málo spoločné so skutočnosťou, bojí sa, že zostane osamelý a vylúčený z kolektívu. Čím bohatší je však život na sieti, tým menej majú deti skúsenosti z reálnych vzťahov a kamarátstiev. Strácajú pochopenie pre pocity iných ľudí, zmysel pre to, čo je prirodzené, slušné či dokonca normálne. A rodičia aj pedagógovia riešia čoraz viac problémov, ktoré s „druhým životom“ súvisia.

O tom, že sa to nedeje kdesi v USA či v Japonsku, ale priamo na našich školách, vedia učitelia aj rodičia svoje. Aby však mohli a vedeli zasiahnuť, musia nielen sami chápať, čo deti prežívajú, ale mať aj dostatok dôvery, aby sa o trápení svojich zverencov dozvedeli. Otvoriť rozhovor o neľahkých témach pomáhajú obom stranám knihy, filmy či iné umelecké diela.

Film režiséra Mira Drobného „Kto je ďalší?“ tne do živého. Tri silné príbehy natočené podľa skutočných udalostí sú natoľko realistické, až vyvolávajú kontroverzné názory. Stretneme sa v nich s dievčinou, ktorá sa pod tlakom kyberšikany pokúsi o samovraždu. V priamom prenose sledujeme, ako príde o život mladý youtuber v honbe za extrémnymi zábermi. Aj chladnokrvnými dospelými divákmi otrasie prípad trináštočnej obete vydierania a sexuálneho zneužívania.

Otvorená diskusia s mladými ľuďmi a neprikrášaný pohľad na realitu nie je podľa tvorcov filmu žiadnym „návodom“,

ale jedinou cestou, ako im preniknúť pod kožu. Zrejme by s tým súhlasili aj žiaci posledných ročníkov novomestských škôl, ktorí si koncom októbra predstavenie spoločne pozreli v Poluse. „Film je umenie, každý v ňom vidí iný príbeh podľa svojich životných skúseností. Nájdite si v ňom to, čo vás osloví, a premýšľajte o tom,“ prihovoral sa deťom režisér. „Ak sa stanete svedkom šikany, ubližovania alebo cítite, že vás okolie tlačí do vecí, s ktorými nesúhlasíte, nemlčte! Nájdite medzi dospelými niekoho, komu dôverujete, a požiadajte ho o pomoc,“ doplnila tvorca psychoterapeutka Jana Lednická, ktorá bola prizvaná na besedu o filme. Jej slová naplno podčiarkla Aless, skutočná hrdinka príbehu, ktorej samovražda sa našťastie neskončila fatálne: „Ja som to nedokázala a dnes viem, aká hrozná to bola chyba. Mlčanie dokáže zabiť!“

Čo odporúča psychológ?

Väčšina škôl zorganizovala na druhý deň triednické hodiny, na ktorých učitelia so žiakmi rozoberali „digitálne problémy“ hlbšie. Riaditeľka Základnej školy Za kasárňou Monika Hulenová prizvala do diskusie aj rodičov. Vypočuli si prednášku psychológa Tomáša Šimička o kyberšikane a spoločne sa zaoberali možnosťami, ako tomuto javu predísť.

„Prevencia je najúčinnnejšia, keď sa uskutoční približne dva roky pred tým, ako vznikne problém. Musíme naše deti naučiť pohybovať sa vo svete internetu, aby naň boli pripravené. Aj keď do 13 rokov by dieťa vôbec nemalo byť na sociálnej sieti, štatistiky hovoria čosi iné. Až 51 % detí vo veku 9 až 12 rokov používa sociálne siete minimálne raz do týždňa, hoci veková hranica na používanie Facebooku a Instagramu je 13 rokov. A každé piate dieťa priznáva, že zažilo rolu obeť,“ ozrejmil psychológ situáciu a poskytol rodičom veľa ďalších informácií.*

Šikana sa v skupine rozšíri ako vírus, pričom sa môže objaviť aj v skupine úplne bežných detí. Odborníci rozlišujú päť štádií tohto javu a mali by sme spozorovať, keď zaznamenáme určité príznaky.

V prvom štádiu sa môže zdať, že ide „len“ o smiech, kolektív sa zasmieja, keď niektorý jeho člen vtipkuje na účet iného. No rozdiel medzi žartovaním a šikanou je v rovnocennosti postavenia. Je to v poriadku, ak sa smejú obaja a nepresiahnu sa zdravé hranice. Pri šikane dieťa, ktoré ubližuje, často nepozná ľútosť, nezastaví sa, je o to požiadané.

V druhom štádiu si „útočník“ upevňuje pozíciu na účet druhého. Svoju frustráciu a napätie uvoľňuje tým, že si nájde obetného baránka. Obetou môže byť hocikto, často je to dieťa, ktoré má nejakú odlišnosť, trebárs aj takú, že v niečom vyniká. Kolektív to väčšinou pociťuje ako nesprávne správanie, no deti radšej mlčia, aby sa vyhli prenasledovaniu, boja sa vylúčenia.

V treťom štádiu sa šikana prehĺbi, začínú spolupracovať viacerí šikanátori. Ak sa nám toto konanie nepodarí zastaviť, nastúpi štvrté štádium a šikana sa rozšíri do celej skupiny. Aj keď deti cítia, že ubližovanie nie je v poriadku, radšej nezasahujú a svoju ľahostajnosť si začínú zdôvodňovať: Veď je to humor, on/ona si to zaslúži...

V piatom štádiu víťazí v skupine ideológia šikany, násilie podporujú všetci jej členovia. Brutálnu agresiu považujú za normálnu a skupina sa delí na dve skupiny – agresorov a obeť.

„Šikanovanie má tri charakteristické znaky. Deje sa opakovane so zámerom ublížiť a v nepomere síl,“ hovorí Mgr. Šimiček. „Kyberšikanu môžeme vnímať ako nadstavbu šikany, deje sa často v realite aj na sieti. Obvykle ide o anonymné útoky cez falošný profil, vidí to každý a pre dieťa je hrozné, že im nedokáže uniknúť. Obet' obviňuje samu seba, hanbí sa, má strach, že ak sa ozve, bude ešte horšie. Dieťa o tom veľakrát nedokáže hovoriť, chýbajú mu slová na pomenovanie pocitov.“

Že niečo nie je v poriadku, signalizuje správanie dieťaťa pri počítači. Maže históriu krokov v pamäti PC, odchádza od neho

nervózne, vypína ho. Neraz dáva zvláštne otázky, ktorými si chce posilniť sebadôveru, napríklad: Mami, máš ma rada? Som dosť pekná?

Ak sa rodičia dozvedia, že ich dieťa šikanoval alebo je šikanované, mali by sa čím skôr obrátiť na psychológa a pedagóga. Aj dieťa, ktoré ubližuje, je vo svojom vnútri zraneným dieťaťom a odborníci mu pomô-

žu vyriešiť jeho frustráciu. „*Keď zastavíme šikanu, treba liečiť celý kolektív. Je to dlhodobý proces a veľa záleží na tom, či je v skupine zdravé jadro. Spolu s pedagógom potom pracujeme na tom, ako naučiť deti vnímať rozdielnosť.*“

Pomoc odborníkov nájdete v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie, sídli na Vajnorskej ul. 98/D.

Kontakt: tel. číslo 02/ 4488 2396,
poradenstvo@psychologickecentrum.sk,
<https://psychologickecentrum.sk>

Jana Škutková

*V prednáške psychológa T. Šimíčka boli použité informácie z výskumu EU kids online, na Slovensku vedenej Výskumným ústavom detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave.

Matej Tóth: „Bez námahy niet víťazstiev!“

Základná škola na Cádrovej získala finančnú podporu spoločnosti O₂, vďaka ktorej mohla v tomto školskom roku otvoriť Športovú akadémiu Mateja Tótha pre 24 mladších žiakov.

21. októbra prišiel medzi deti aj samotný olympijský víťaz v chôdzi na 50 km z Ria de Janeiro. Privítali ho farebné transparenty, kultúrny program a zvedavé otázky. Svojim mladým obdi-

vovateľom prezradil, že na dosiahnutie olympijského víťazstva musel prejsť vyše 93 000 km a zodrať viac ako 200 párov topánok. Vždy mal rád šport, no s chôdzou začal až v 13 rokoch. Úspech sa rodil pomaly, nenápadne, vytrvalosťou a chuťou dosiahnuť až k najvyšším metám.

Z prideleného grantu sa zabezpečilo aj vyškolenie učiteľa telesnej a športovej

výchovy, didaktické materiály a športové pomôcky. Deti sa môžu tešiť na mnohé prekvapenia, počas roka sa budú ich výkony testovať, aby sa mohli porovnať s rovesníkmi.

Katarína Jančinová
Snímky Lucia Račková

Kto postráži dieťa, keď stará mama nemôže?

Takmer všetci rodičia to poznajú. Z času na čas treba postrážiť dieťa a niet sa na koho obrátiť... Ak sa z dôvodu pracovného zaneprázdnenia či iných povinností nemôžete venovať svojim potomkom, môžete vyskúšať opatrovanie v Centre pre flexibilnú starostlivosť o deti Kids Point na Stromovej ul. 54.

Opatrovanie pre deti od 3 do 10 rokov je k dispozícii od pondelka do piatka. V predádzke bude aj počas sviatkov a prázdnin vždy od 9. h do 19. h., pričom je potrebné dohodnúť sa vopred. Odborne vyškolené profesionálne vychovávateľky prispôbia program veku dieťaťa, jeho záujmom či dĺžke pobytu. O deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa po-

stará personál s adekvátnym pedagogickým vzdelaním. Deti môžu pracovať na projektoch na školské vyučovanie, tvoriť v kreatívnych dielničkách alebo sa venovať športovým aktivitám. Novomešťanom poskytnú centrum špeciálnu výhodu a jednu úvrtiaciu hodinu zdarma. Bližšie informácie nájdete na webstránke www.kidspoint.sk (red)

Zapojte sa do ankety a vyhrajte

Stredisko kultúry je už od letných mesiacov výrazne obmedzené prebiehajúcou rekonštrukciou príslušného bytového objektu. Preto sa väčšia časť programu musela presunúť do Domu kultúry na Kramáre. Po skončení stavebných prác sa program opäť vráti do priestorov Strediska kultúry na Vajnorskej 21. Chceli by sme sa spýtať čitateľov a našich návštevníkov, aké programy, kurzy či podujatia by po spomínanom presune programov privítali v **DK Kramáre**. Povedzte nám, čo vám na Kramároch chýba, a my vás za to odmeníme! Vyhrať môžete vstupenky na akcie organizované Strediskom kultúry Vajnorská a Domom kultúry Kramáre podľa vlastného výberu. Na vaše postrehy a nápady využite e-mailovú adresu info@skvaj-norska.sk alebo odkazovač na tel. č. 02/44 37 37 82. Anketa prebieha do konca januára 2020 a výsledky zverejníme vo februárovom vydaní Hlasu Nového Mesta.

Branislav Oprala

Polus sa zmenil na VIVO!

Po niekoľkých mesiacoch rekonštrukcie a modernizácie zmenilo najstaršie bratislavské obchodné centrum podobu aj meno. Zákazníci tu nájdu 35 nových obchodov, 10 zrenovovaných prevádzok a mnohých iste poteší aj zriadenie farmárskej tržnice.

„Celkovo teraz VIVO! Bratislava ponúka 170 obchodov na ploche 36 000 m²,“ informoval Dietmar Reindl, zástupca spoločnosti Immofinanz na tlačovej konferencii 7. novembra, pričom zdôraznil zlepšenie nákupnej a gastronomickej ponuky, parkovania či navigácie.

Na časy, keď v Novom Meste vznikalo prvé moderné nákupné centrum, zaspomínali starosta Rudolf Kusý aj jeho predchodca Richard Frimmel. Zhodli sa, že v tom čase na Slovensku úplne nový koncept spojenia nákupov, spoločenských stretnutí v kaviarňach a reštauráciách, ale aj kultúrnej funkcie moderných kinosál prijala verejnosť veľmi dobre. Vydarená

architektonická podoba získala v roku 2001 ocenenie „Stavba roka“ a dodnes obstoja v porovnaní s novšími komerčnými budovami. Roky prevádzky sa podpísali na technickom stave obchodného centra i príslušených veží s kancelárskymi priestormi a obnova si vyžiadala investície vo výške približne 25 miliónov eur.

Od septembra, keď otvorili predajňu potravín Lidl, stúpla návštevnosť o 35 %. Investor verí, že nový dizajn, ktorý vo veľkej miere využíva drevo, zelené steny, relaxačné zóny, ale aj moderný nábytok s možnosťou dobitia elektronických zariadení, priláka ďalších zákazníkov.

Text a snímka Jana Škutková

Novomestské deti korčuľovali aj tento rok

Deti z našej mestskej časti mohli aj tento rok navštevovať osvedčenú školu korčuľovania Jumping Joe s výraznými zľavami na jej kurzy. Naša mestská časť zabezpečila škôlkarom a žiakom prvého ročníka základných škôl opäť potrebnú finančnú podporu. Kým naša generácia trávila voľný čas vonku bicyklovaním, plávaním či hrami kolektívnych športov, v súčasnosti, bohužiaľ, deti všetkých vekových kategórií čoraz častejšie zabúdajú na pohyb. Orientácia na moderné technológie, počítače, smartfóny či tablety prináša výrazné zhoršenie motoriky u detí. A práve správny pohyb využívajúci rovnováhu, akým je korčuľovanie, predstavuje relatívne rýchlu nápravu. Už po ôsmich hodinách korčuľarskeho tréningu dochádza k výraznému zlepšeniu, aj keď ideálnym rozpätím pre trvalú nápra-

vu je 20 – 50 tréningových hodín. Kurzy, ktoré navštevovali novomestské deti, prebiehali v dopoludňajších hodinách na Zimnom štadióne Ondreja Nepelu v rámci návštevy školy či škôlky a bol pre ne zabezpečený aj odvoz a dovoz modernými autobusmi. Vyše 400 deťom sa venovali skúsení tréneri, ktorí trénujú krasokorčuľiarov aj v športovom klube Jumping Joe Slovakia. Celý kurz trval osem hodín a vyvrcholil veselým karnevalem, ktorého sa mohli zúčastniť aj rodičia a sami sa presvedčiť, čo sa ich ratolešti naučili. Kurzy korčuľovania sú vyhľadávané a tešia sa pozitívnej spätnej väzbe od rodičov, ale aj od samotných detí. Viaceré deti po skončení kurzu pokračujú v krasokorčuľarskom športovom klube.

Tomáš Korček

Snímka archív Jumping Joe

Už vieme, ako vyzerala plastika Ryby

V októbrom čísle Hlasu Nového Mesta sme uverejnili prosbu čitateľky pani Natálie Binderovej o snímku pôvodného sochárskeho diela Ryby od Václava Kautmana. V archíve rodiny Žákovských sa našla fotografia, ktorá

zobrazuje plastiku okolo roku 1965, aj keď v časoch jej vzniku boli na soche pravdepodobne tri ryby. Ďakujeme za ochotu podeliť sa so snímkom s našimi čitateľmi. Mnohí ste sa už asi pozastavili nad tým, čo predstavuje kamenný kváder s balvanom na sídlisku v blízkosti Račianskej ulice – vďaka spolupráci čitateľov už vieme dať odpoveď na túto otázku. (jš)

Snímka archív rodiny Žákovskej

Vít'azný šarkan sa rodil niekoľko týždňov

Volajú sa Maxim a Christián, majú 6 a 9 rokov a poslednú októbrovú nedeľu prišli na Kuchajdu s najväčším šarkanom. A nie lenže bol najväčší, ale porota Novomestskej veselej šarkaniády ho zaslúžene vyhlásila aj za víťaza súťaže o najoriginálnejšieho doma vyrobeného šarkana. „Je veľký 3 x 3 metre, vyrábali sme ho niekoľko týždňov a pomáhal nám pri tom tatino,“ povedal Hlasu Nového Mesta starší z bratskej dvojice Christián. Inšpirovať sa nechali obľúbenými rozprávkovými postavičkami – na ich megašarkanovi nechýbali Máša a medveď, Pat a Mat, Maťko a Kubko, Lolek a Bolek či Tom a Jerry. Chlapci sľúbili, že na Ku-

chajdu prídu aj o rok a už teraz vedia, akým motívom budú chcieť zabodovať.

Tradičnú šarkaniádu organizovalo Nové Mesto tento rok prvýkrát v spolupráci s farnosťou na Teplickej. „Sme radi, že sme našli spoločný termín a aj do budúcnosti je to pre nás výzva – robiť veci spolu. Lebo tam, kde sa robia veci spoločne – a dobré veci –, je to vždy na osoh všetkým,“ prihovril sa pán farár Jozef Kováčik, správca Farnosti Kráľovnej rodiny. Krásne počasie končiaceho sa babieho leta a bohatý program pre celú rodinu prilákali na novomestskú šarkaniádu rekordnú návštevu.

(bor), snímka Jana Plevová

Športová poradňa pre rodičov

Aktuálna doba má veľmi zlý vplyv na naše deti a ich potreby. Majú nedostatok spánku, konzumujú nezdravé potraviny, trávia viac času za počítačom, tabletom alebo iným herným zariadením. Omnoho viac sú choré a často zažívajú stres. Ale hlavne majú nedostatok pohybu na čerstvom vzduchu či už pred domom, v parku, alebo v prírode. Dôsledkom toho je znížená telesná zdatnosť, vzrastá počet obézných detí, detskej agresivity, nesprávneho držania tela a mnoho ďalších problémov pri vývoji.

V tomto čísle som vyspovedal Denisu Pavlišinovou z baletnej školy TUTU.

Denisa, môžeme balet považovať za šport alebo ide o špeciálnu kategóriu?

Balet dnes kladie na tanečníkov nároky porovnateľné so športom. Pôvodne bol vytvorený na scénické účely, no v súčasnosti sa baletu neprofesionálne môžu venovať všetci. Je obľúbený pre cvičenia, v ktorých sú zatažované všetky svalové partie.

Balet vnímam skôr ako šport pre dievčatá, môžu sa teda prihlásiť aj chlapci?

V počiatkoch baletu tancovali balet len muži, neskôr sa k nim pridali ženy. Balet je, samozrejme, vhodný pre chlapcov aj dievčatá, technika je pre všetkých rovnaká.

Kedy je najvhodnejší čas dať deti na balet?

Deti začínajú navštevovať hodiny baletnej prípravy od 4 rokov, keď sa hravou formou rozvíjajú základné pohybové zručnosti, orientácia v priestore, hudobné cítenie, fantázia a tvorivosť. S technikou klasického tanca sa deti začínajú oboznamovať od veku 10 rokov, keď sú už schopné ju pochopiť a zvládnuť.

Kto všetko môže začať chodiť na balet?

Na amatérskej úrovni sa baletu môže venovať každý. Je výhodou začať čím skôr, ale nie je výnimkou, ak začnú s baletom aj deti v tínedžerskom veku. Dôležitá je pravidelná účasť na tréningoch, sústredenosť a disciplína.

Je balet finančne náročný?

Tak ako každý šport, aj balet sa cvičí v špeciálnom oblečení a obutí. Deti nosia jednotné oblečenie – baletný dres so sukníčkou, baletné pančušky a plátenné baletné cvičky, tzv. piškóty. Cena celého kompletu sa v závislosti od veku dieťaťa pohybuje okolo 50 eur.

Aké sú hlavné výhody baletu?

Balet je klasický tanec so svojou špecifickou technikou, kde sa nezatažujú len niektoré partie tela, ale pracujú všetky svaly. Jeho technika sa vyvíjala niekoľko

storočí. Pohyb spojený s hudbou a emóciou vyjadruje pocity, nálady a dej. Cvičenie baletu má pozitívny vplyv na správne držanie tela, spevnenie svalov, rozvíja umelecké cítenie a prináša radosť z pohybu a tanca. Balet je tiež prospešný pre deti s poruchou pozornosti a tiež s ľahkými fyzickými indispozíciami (napr. tzv. ploché nohy alebo povolené držanie tela).

Ak by rodičia mali záujem prihlásiť svoje deti na balet, kde vás nájdú a ako sa dá prihlásiť?

TUTU Škola baletu sídli na Vajnorskej ul. 98/C a ponúka hodiny baletu pre deti od 4 rokov. Skupiny sú rozdelené podľa veku. Najmenšie deti majú hodiny jeden- alebo dvakrát do týždňa, staršie deti trénujú dvakrát týždenne. Rodičia majú možnosť vidieť svoje deti „baletič“ na otvorených hodinách pred Vianocami a na májovom koncerte TUTU Školy baletu. Tu sa všetky deti predstavia v choreografiách na skutočnom javisku v nádherných kostýmoch. Prihlásiť sa možno aj počas školského roka, pokiaľ je v skupine miesto. Viac informácií nájdú záujemcovia na www.skolabaletu.sk, kontaktovať nás môžu e-mailom alebo telefonicky.

Ďakujem za príjemný rozhovor, ktorý pomôže rodičom v rozhodovaní.

Rubriku pripravuje Vladimír Volč, snímka archív TUTU Škola baletu

Nepodceňujme ochranu pred požiarom

Dobrovoľný hasičský zbor (ďalej DHZ) vznikol v Novom Meste v novembri 1953, má teda za sebou skutočne dlhú históriu. V súčasnosti má zbor 61 členov, medzi ktorými je aj 15 žien.

„Ťažiskom našej činnosti je preventívna práca. Predovšetkým pred vykurovacou sezónou robíme prehliadky rodinných domov a garáží, skontrolujeme stav zariadení, spôsob uloženia predmetov, palív a chemických látok v garážach, upozorníme majiteľov na potrebu revízií komína a vykurovacích zariadení... Poradíme každému, kto má záujem a umožní nám obhliadku,“ hovorí predseda OZ DHZ Ing. Marián Čemez. Ako bývalý profesionálny hasič si dobre uvedomuje dôležitosť podobných kontrol. Upozorňuje na fakt, že

ľudia na Slovensku neprikladajú požiarnej ochrane potrebnú dôležitosť, často si ani nenechávajú pravidelne vymiešťať komíny. No prípady požiarov a udusení splodínami unikajúcimi zo zanedbaných vyústení komínov sa vyskytujú takmer každú zimu a majú tragické následky.

V Novom Meste sa kontroly vykonávajú v oblasti Koliby, kde je najviac rodinných domov so samostatným kúrením. Pre obyvateľov sú bezplatné, no dobrovoľní hasiči sa často stretávajú s neochotou majiteľov pustiť ich do objektov. „Naše hliadky sú vybavené preukazmi a poverením mestskej časti, obvykle chodia v uniformách. Zákon to síce neprikazuje, no nechať odborníka na protipožiarnu ochranu overiť, či je všetko v poriadku, je v záujme každého obyvateľa. Problémom sú aj neoznačené domy, chýbajúce menovky a popisné čísla, nevieme zistiť, či je dom obývaný. No ak sa hliadka k niekomu nedostala a má záujem o preventívnu kontrolu, môže sa na nás obrátiť aj priamo,“ ponúka spoluprácu pán Čemez.

Členovia dobrovoľného hasičského zboru zabezpečujú tiež požiarne asistenčné hliadky, ktoré sa zúčastňujú podujatí s väčším počtom návštevníkov. Mohli ste ich stretnúť počas Kultúrneho leta na Kuchajde, na podujatiach v Istropolise, v Radošinskom naivnom divadle, ale spolupracujú aj

s firmami, ktoré potrebujú uskutočniť zväčšenie či podobné práce. V prípade nebezpečenstva dokážu okamžite zareagovať, uhasia plameň ručným hasiacim prístrojom, privolajú profesionálnych hasičov a ak je to potrebné, začnú s evakuáciou osôb.

„Pre svojich členov organizujeme pravidelné vzdelávanie a výcviky. Radi by sme privítali v našich radoch aj mladých aktívnych ľudí, pretože sa náš počet postupne znižuje. Ide najmä o šírenie osvedčenej a preventívnej činnosti, samotné požiarne zásahy zabezpečujú v Bratislave profesionáli. Ak by sa medzi čitateľmi našli záujemcovia o spoluprácu, môžu sa na nás obrátiť na e-mailovej adrese dhzb-novomesto@pobox.sk,“ dodáva predseda združenia.

Jana Škutková, snímky archív DHZ

300 žien ročne by nemuselo zomrieť

V októbri sa v NOÚ na Kramároch stretli odborníci a členky organizácie pacientov NIE RAKOVINE, aby spoločne predstavili možnosti liečby a prevencie. Rakovina prsníka je najčastejšia onkologická diagnóza u žien, predstavuje až 18 percent zo všetkých karcinómov v ženskej populácii. Odhaduje sa, že ročne na Slovensku zomrie na rakovinu prsníka okolo 900 žien.

Skríning rakoviny prsníka, ak sa ho zúčastní viac ako 60 % žien, dokáže znížiť počet úmrtí o 30 %, čo znamená, že 300 žien na Slovensku nemusí zbytočne zomrieť. Príčina vzniku ochorenia nie je ešte celkom objasnená. Vychádza sa však z toho, že u približne 5 % chorých žien je spoluzodpovedná genetická príčina. Mnohé nádory sa rozvinú bez akýchkoľvek symptómov. Vo väčšine prípadov je však najčastejším prejavom nebolestivá hrčka, ktorú si zvyčajne žena sama nahmatá alebo ju zistí lekár pri vyšetrovaní. Takáto hrčka je prvým príznakom u troch štvrtín chorých žien. Preto je veľmi dôležité, aby ženy poznali jej vzhľad, tvar, štruktúru a dokázali čo najrýchlejšie zistiť akúkoľvek zmenu.

Základom prevencie je samovyšetrenie prsníkov každý mesiac. Pokiaľ žena pri samovyšetrení nájde čokoľvek, čo ju znepokojí, mala by čo najskôr navštíviť gynekológa. Samovyšetrenie odborníci odporúčajú od dvadsiatich rokov. Na začiatku sa robí každé tri mesiace, po tridsiatom roku života každý mesiac.

Na Slovensku sa rozbieha nový spôsob skríningu rakoviny

prsníka, ktorý je najúčinnnejšou metódou zistenia choroby v počiatočnom štádiu, keď ešte nevytvára metastázy. Mamografický skríning rakoviny prsníka zabezpečí bezplatné vyšetrenie každé dva roky pre všetky ženy Slovenskej republiky od 50. do 69. roku života. Tieto ženy budú pozývané zdravotnými poisťovňami na mamografické vyšetrenie. Ich pozývajúci list je zároveň žiadosťou na skríningovú mamografiu a stačí, ak sa objednajú na uvedenej e-mailovej adrese či telefónnom čísle.

(red), snímka Jana Plevová

Legendárny tankodróm na Peknej ceste je už minulosťou

Zlý stav vozovky na Peknej ceste, ktorá tvorí hranicu medzi mestskými časťami Rača a Nové Mesto, si pamätáme snáď odjakživa. Pekná cesta je pritom frekventovaný nástupný bod do lesoparku, ktorý využívajú tisíce obyvateľov Bratislavy, turistov, rodín s deťmi i cyklistov.

Na jar opravili Mestské lesy v Bratislave časť asfaltovej cesty vo svojej správe. Ostával tak už len posledný úsek v správe hlavného mesta. S kolegom Martinom Vlčickým sme ako mestskí poslanci za Nové Mesto spojili sily s poslankyňou z Rače Lenkou Antalovou Plavuchovou a adresovali žiadosť na magistrát o riešenie tohto

lých muničných skladov až k rekreačnému areálu Horáreň Krasňany. „Cez bývalé muničné sklady na Peknej ceste budujeme bezpečnú cestu k rekreačnému areálu Horáreň Krasňany. Cesta vzniká rekonštrukciou starého konského úvozu, ktorý bol používaný v dávnej minulosti. Pôjde o lesnú cestu oddelenú od automobilov, určenú pre peších turistov (obojsmerne) a pre cyklistov v smere hore. Šírka bude približne tri metre a povrch bude tvoriť jemný uvalcovaný makadam vhodný pre cyklistov aj detské kočíky,“ uviedol riaditeľ Mestských lesov Matej Dobšovič. Táto lesná cesta by mala začať slúžiť verejnosti na jar 2020.

Počas jesenných mesiacov pristúpia Mestské lesy k odstraňovaniu suchých, chorých a nebezpečných stromov v rekreačnom areáli Kamzík. Žiaľ, viacero mohutných vyše storočných bukov je chorých a dutých. Pri silnejšom vetre alebo snehovej kalamite by mohli spadnúť a ohroziť návštevníkov lesoparku. Mestské lesy tu následne uskutočnia náhradnú výsadbu v spolupráci s krajinnou architektkou.

Text a snímky Jakub Mrva

roky ignorovaného problému. Mesto expresne na jeseň celý úsek v dĺžke 350 metrov opravilo za 24 hodín.

Ďalšou dobrou správou je, že Mestské lesy v Bratislave zároveň začali budovať bezpečnú lesnú cestu cez areál býva-

Z redakčnej pošty

Diviaky hľadajú pred zimou potravu

S otázkami, ktoré zrejme budú zaujímať viacerých čitateľov, sa na nás obrátila pani Antónia Košťová. Napísala nám, že s manželom obrábajú záhradu v Lamači, v zóne susediacej s lesoparkom: „Keďže zhora záhrada nie je oplotená, smrky a diviaky pravidelne ničia, čo zasadíme. Nachádzame po nich nielen obžraté a polámané kvety a stromčeky, ale aj prerýtu zem, ležoviská a trus... Začiatkom septembra sa situácia zhoršila. Prerýtu zem sme zrazu nemali len v záhrade, ale aj dolu vo dvore. Diviaky postupom času zmenili trávnik na bagrovisko, takže momentálne stavíme plot... Keď som zobrala deti na Partizánsku lúku, zistila som, že tam diviaky úradovali ešte výraznejšie, taký doničený trávnik som tam ešte nevidela“. Spýtali sme sa pracovníkov Mestských lesov, či regulujú diviačiu zver, a tiež to, či evidujú jej premnoženie alebo zmenu správania. Projektový manažér Ing. Marek Páva vysvetlil situáciu: „Diviaky regulujeme odstrelom a robíme to v rámci našich možností každý rok. V okolí Bratislavy je sieť turistických a cyklistických chodníkov veľmi hustá, preto je prvoradým kritériom bezpečnosť návštevníkov. Odstrely sa robia čo najďalej od frekventovaných miest, aby boli takpovediac neviditeľné. Vyšší počet diviakov a vysokej zveri súvisí s absenciou prirodzených predátorov, akým je napríklad vlk, na našom území. Nejde však o rapidný nárast oproti minulým rokům, podobné je to v celej strednej a západnej Európe. V prostredí lesoparku, kde sú zvieratá vystavené rušivým vplyvom z vysokej návštevnosti, sú menej plaché, avšak pri normálnom správaní nie sú nebezpečné. Keď sa k nim človek veľmi priblíži, spravidla utečú preč.“ Marek Páva uviedol, že diviaky pred zimou hľadajú na lúčach žalude a bukvice a „prerýte“ lúky sú pomerne bežný jav. Mestské lesy takéto plochy v prípade potreby upravujú, no obvykle na jar tráva opäť dorastie.

OPTIKA BLUMENTAL
Mýtna 48, 811 07 Bratislava

AKCIA 1+1 **ZĽAVY 20%**

- ✓ kompletne očné vyšetrenie lekárom
- ✓ vyšetrenie očného pozadia
- ✓ meranie zraku optometristom
- ✓ očné vyšetrenia detí od 6 rokov **ZADARMO**
- ✓ aplikácia kontaktných šošoviek
- ✓ široký sortiment detských okuliarov

objednávky: +421 917 886 979 alebo blumental@queensoptik.sk

optikablumental

Bytové domy pri križovatke získali architektonickú cenu CE-ZA-AR

Tento rok sa Nové Mesto po čase opäť hrdo zaradilo medzi nositeľov architektonických ocenení. Získalo jednu z prestížnych cien CE-ZA-AR (za bytové domy NIDO 1), ktoré každoročne udeľuje Slovenská komora architektov (SKA). Okrem toho sú z Nového Mesta dve tohtoročné nominácie na túto cenu. To znamená, že dve ďalšie naše diela sa dostali medzi tri posledné v niektorej z kategórií, spomedzi ktorých sa už vyberajú hlavné ceny súťaže. V kategórii Bytové domy je to rezidencia Na varte na juhovýchodnom okraji Koliby a v kategórii Exteriér náš nový park Jama.

Už na prvý pohľad
neštandardné

Všimne si ich každý, kto prechádza cez križovatku Trnavskej a Tomášikovej. Na prvý pohľad vidieť, že ide o bytové domy, ale aj to, že podobné by ste v meste ťažko našli. Dva z troch objektov rozdielnych výšok sú štíhle obytné veže zostavené zo zaoblených pravouhlých krabíc. Vzdušná kompozícia pôsobí vertikálne aj vďaka priehľadným komunikačným jadrám (plne presklené sú šachty aj kabíny výťahov). Okrem nich podporujú dojem vertikality čierne HPL dosky zboku pavilónov na úrovni okenných parapetov. Členité objekty spája dolu platforma polozapuste-

ných garáží. Obytné moduly sú vzájomne poposúvané tak, že okrem priclonených lodží dali vzniknúť aj terasám s pergolami, a výsledok pripomína veselú ľahkú stavbu z detskej stavebnice. Solárne kolektory na strechách pomáhajú ohrievať teplo úžitkovú vodu.

NIDO 1 nie je typická mestská zástavba. Mnohí pri jej charakteristikách spomínajú záhradnú pavilónovú architektúru. Autor súboru Peter Sticzay-Gromski vraví, že chcel „zmeniť stereotyp v proporciách bytových domov, dokázať, že aj inak možno dosiahnuť požadovanú hustotu mestskej zástavby, ba i vyššiu než 100 ľudí na 1 ha, navyše pritom vytvoriť prirodzené podmienky pre vznik susedskej komunity“. V tomto prípade mu to umožnilo umiestnenie stavby v rohu zelenej športovo-rekreačnej zóny na Pasienkoch. Práve táto poloha, ako vraví, mu dovolila „rozbiť pevnú formu tradičného obytného bloku a oslobodiť sa od diktátu uličnej čiary mestského bulváru“.

Átrium otvorené
do priestoru Pasienkov

Átrium, akýsi zelený vnútorný dvor medzi obytnými objektmi, podporilo pokojnejšie a zdravšie prostredie pre obyvateľov súboru, ktorý inak stojí v dosť „rizikovej“ blízkosti rušnej križovatky. Z átria sú prístupné všetky vertikálne jadrá, teda vstupy do domov a bytov.

Popri fasáde vo vnútrobloku visia veľké biele gule, ktoré v noci slúžia ako prídavné svietidlá k prízemnému osvetleniu chodníkov v areáli. Nie je to však ich jediná funkcia, od autora sme sa dozvedeli, že majú aj svoju symboliku. „Gule majú niekoľko funkcií. Sú dizajnovým nočným osvetľovacím telesom, ktorých ‚ledkové‘ zdroje reagujú na súmrakový a hodino-

Ing. arch. Peter Sticzay-Gromski

vý spínač. Predstavujú päť Mesiacov a tie zasa päť rozhodujúcich ľudí, ktorí stáli pri zrode projektu. (Sú aj takí, ktorí tvrdia, že každý projekt by mal mať poriadne gule...)“

Hodnoty, ktoré
zvonka nevidieť

„Nie, hluk z dopravnej výpadovky tu takmer nepočuť,“ potvrdila jedna z prvých obyvateľiek domu akad. arch. Viera Gáliková, ktorú sme navštívili. Prítiahli ju sem najmä zdravotné ťažkosti, v rodinnom dome v Ľudovej štvrti bolo vraj pre ňu už priveľa schodov. Architektka však prirodzene zvažuje pri výbere aj estetické a ďalšie hodnoty bývania. „Nielenže tu mám bezbariérový prízemný byt s prístupom na trávnik v predzáhradke, ale zároveň aj bývanie, ktoré spĺňa moje predstavy z viacerých stránok: priťažlivé okolie domu s lavičkami v zeleni, o ktorú sa odborne starajú záhradníci, výborné dopravné spojenie, obchody z každej strany, pár krokov do tržnice... A predovšetkým som chcela naďalej bývať v tejto lokalite – s Kuchaj-

Pohľad na obytné veže z átria

Zaoblené drevené clonenie lodžií

dou a možnosťou prechádzok... Je to prostredie, ktoré mi je blízke, lebo som v ňom vyrastala.“

Čo z vnútorného vybavenia oceňujete najviac?

„Páči sa mi rozmerné okno v mojej obývačke, má 2,60 x 2,60 m, siaha až po strop ako všetky tunajšie okná a dolu je mriežka, cez ktorú sa vháňa vzduch, takže pri zmenách teploty sa nezahmlieva. Cením si aj zvukovú izoláciu zabezpečení niekoľkokomorovým zasklením okien. Takisto kamerový systém pri vstupe do areálu. Všade sú tu použité kvalitné výrobky a materiály, či už ide o zaoblené drevené clonenie na lodžiách, povrchové úpravy, alebo stavebné prvky v bytoch. Polozapustený suterén je celý využitý na garáže a bytové pivnice. Aj tam sa pohodlne dostanem našim preskleným výťahom...“

Rutinu investor ani nečakal

Architekt Sticzay-Gromski predstavil už svoj pracovný štýl prinajmenšom v rámci objektu Octopus na Záhradníckej ulici, takže investor rátal s jeho originálnym tvorivým prístupom aj pri tomto zadaní. To je

Celkový pohľad na vnútroblok komplexu, pri fasáde objektu vpravo biele gule

podľa autora komplexu dôležité, lebo ak konečný výsledok závisí od harmonizácie troch základných pilierov projektu – architekta, investora a dodávateľa – a investor je prevažne rozhodujúci, treba ho podporiť. Garantovať mu výsledné stavebné náklady, lebo znáša obrovské riziko a zodpovednosť. Aj keď je to vždy architekt, ktorý celý tvorivý proces spúšťa a všetkých naokolo musí presvedčiť, že to vyjde.

Presvedčil kolektív tvorcov po výstavbe aj záujemcov o byty?

„Sme radi, že tieto byty sa kupujú na bývanie, a nie na investíciu, čo je veľký rozdiel,“ vraví architekt. „Napokon, bolo z čoho vyberať. Zatiaľ je tu 114 bytov rozličných veľkostí a jedno štúdio, prevažujú

byty dvojizbové a trojizbové. Záujemcov napríklad zaujal prekvapivo vysoký štandard ich vybavenia a materiálov. Povedzme, naše priehľadné výťahy patria k najodvážnejším modelom. Iní najviac oceňovali to, že všetky budovy spadajú napriek svojej členitej štruktúre do kategórie A0 – to sú domy s takmer nulovou spotrebou primárnej energie.“

Budúcnosť komplexu je pripravená

To, čo už pri križovatke stojí, je prítomnosť. Názov NIDO 1 napovedá, že dnešný stav ešte nie je definitívny. Obyvatelia rezidencie budú musieť prečkať obdobie, keď sa v jej tesnej blízkosti bude stavať druhá etapa, NIDO 2. Nižšia líniová budova kopírujúca nárožie parcely, pri križovatke zaoblená, bude na prízemí poskytovať komerčné priestory, na poschodí bude slúžiť predovšetkým kancelárskym funkciám. Zároveň bytovému súboru NIDO 1 výhodne posluží ako hluková bariéra. Ďalšia obytná veža, o kus vyššia než dvojica tých dnešných, doplní konečný obraz do výraznejšej hmotovej kompozície.

Viera Vojtková
Snímky Martin Matula,
archív CE-ZA-AR

Nočný pohľad na súbor

Autor: Peter Sticzay-Gromski,
spolupráca: Juraj Kováč, Jan Horký,
Jan Kropík, Adela Klčová, Acrea, s. r. o.,
Jan Doubek. Investorom bol člen skupiny
IURIS GROUP, podklady pripravil ateliér
Grído Architektúra a design, s. r. o.

Sloboda nie je happy end... ale sľubný začiatok

Občianske združenie Post Bellum a Ná-
dacia Cvernovka pripravili pri príležitosti
30. výročia pádu železnej opony výstavu
„Železo Zamat Nožnice: Ako padala to-

talita“. Jej názov odkazuje na hru kameň,
papier, nožnice a prináša fakty, príbehy
a reflexiu. „Nechceme poučovať, chceme
ponúknuť množstvo informácií v kontex-
te doby, ale aj ich reflexiu zo súčasnosti.
Prostredníctvom časovej osi môžete na-
zrieť do obsahovej, ale aj vizuálnej podo-
by dôležitých udalostí východného bloku
Európy,“ uviedla riaditeľka občianskeho
zdrúženia Post Bellum Sandra Polovková.

Súčasnou výstavu je výtvarná reflexia
revolučných udalostí. Tri umelkyne zo
zoskupenia DZIVE Natália Jarembáková,
Slavomíra Ondrušová, Ivana Šáteková v
deň vernisáže živou kresbou reagovali na
veľkoformátovú koláž z totalitných reálií
od Paľa Čejku. Dobovú atmosféru priblíži-
la projekcia fotografií Jána Šebíka, príbehy

aktérov revolúcie z Československa, Poľ-
ska a Rumunska, ako aj zvuková inštalácia
Mariana Jaslovského.

Vzdelávacie a zážitkové aktivity pre štú-
dentov základných a stredných škôl pri-
pravili občianske združenia Post Bellum
a EDUdrama. „Účelom výstavy nie je he-
roizovať všetko, čo sa udialo, ale poskyt-
núť základné informačné východisko pre
ďalšiu diskusiu,“ dopĺňajú organizátori.
Výstavu v Novej Cvernovke na Račianskej
ulici môžete navštíviť do 31. januára 2020.

(red), snímky Šimon Lupták

Večer s majstrami prednesu

V Poetickom štúdiu Domu kultúry na
Kramároch privítal Juraj Sarvaš skve-
lých recitátorov. Dušan Jamrich, Štefan
Bučko i Jozef Simonovič sa vyznali zo
svojho vzťahu k umeniu a poézii, zaspomí-
nali na pedagógov aj kolegov. Spojila
ich kniha Zuzany Laurinčíkovej Majstri
umeleckého prednesu. Rozhovormi
i bohatým fotografickým materiálom
predstavila osobnosti, ktoré pozdvihli
slovenský umelecký prednes na vysokú
úroveň. Mnohým obľúbeným reci-

tátorom vek a zdravie
nedovolili prísť osobne,
no publikum, ktoré sa
na Poetickom večeri pri
sviečkach zišlo už po
167. raz, ich dobre po-
zná. Autorka knihy ako
študentka dramatickej
fakulty Akadémie ume-
ní tiež vystupovala na
tunajšom javisku. Ten-
tokrát sa predstavila aj
ako speváčka ženského
tría Krajka. Spolu s Mag-

dou Uhliarikovou, Beátou Dobiašovou
a sprevádzajúcim gitaristom Petrom Be-
lákom priniesli na javisko staré sloven-
ské piesne vo vlastnej úprave.

Jana Škutková, snímka Jana Plevová

Kniha patrí pod každý stromček

Aj tohto roku potešíme niekoľkých z vás hudobnými a literárnymi darčekom. Stačí, ak
nám na adresu hlas@banm.sk napíšete, o ktorý titul máte záujem a koho by ste ním
radi potešili.

Pre hudobných fajnšmekrov

Jeden z našich najuznávanejších inštrumentalistov **Juraj Griglák** vydal koncom roka album **From the Bottom**, na kto-
rom spolupracovalo veľa vzácných hudobných hostí. Talento-
vaný basgitarista neuznáva žánrové hranice, na nahrávke ho
sprevádza elita domácej aj zahraničnej jazzovej scény i hostia
zo sveta vážnej hudby. Patria k nim Pookie Bell, Miroslav Hlo-
ucal, Yoran Vroom, Eugen Vizváry, Anita Soul, Mucha Quartet
a mnohí ďalší.

Milujete „duchárinu“?

Knižke **Prešporsko-bratislavské strašidlá** od Ivana Szabóa sa
potešia mladí i starší čitatelia, ktorí majú radi záhady a tajomnosť.
Vzrušujúce historky sa odohrali v časoch dávno minulých a zave-
dú nás do obdobia, keď bosoráctvo nebolo raritou, skôr pomáhalo
vysvetliť nevysvetliteľné. Dobové fotografie pomôžu spoznať staré
mesto a porovnať ho s dnešnou podobou Bratislavy.

O minulosti s humorom i vážne

Veľký román je komediálne i sebareflexívne dielo Petra Gärtne-
ra, literárna gangsterka polemizujúca o dejinách slovenskej literatú-
ry a kultúry. V druhej rovine prináša obraz komunizmu so všetkými
dôsledkami, ktoré ovplyvňujú aj našu súčasnosť. Dráma medzi gene-
raciou rodičov, ktorá dodnes spomína na normalizáciu ako na staré
zlaté časy, a generáciou ich detí, ktoré tento režim považujú za ne-
želané dedičstvo.

Šinter liga v basketbale: Tretí ročník v znamení noviniiek

Počet pravidelne trénujúcich šintrov a šinteriek sa oproti vlaňajšku zdvojnásobil a počet zapojených škôl stúpol zo 6 na 9. A aké ďalšie novinky na deti čakajú?

Noviniiek je hneď niekoľko. Do tretieho ročníka Šinter ligy sa tento rok prihlásilo až 200 detí. O titul majstra Bratislavy bude bojovať aj 60 detí z troch novomestských škôl, a to zo ZŠ s MŠ Riazanská, ZŠ s MŠ Cádrová a ŠpMND Teplická.

Nové dresy po vzore NBA

Okrem toho, že deti dostali nové lopty, dostali aj nové dresy inšpirované najlepšou basketbalovou súťažou na svete – NBA. Deti z Riazanskej, ktorá je pri požiarnej stanici, tak budú mať v novom logu oheň. Deti z Cádrovej, kde sa učí francúzština, budú mať v logu mušketerský klobúk. Mimoriadne nadané deti z Teplíckej budú mať v logu kúzelnícky klobúk.

Štyri turnaje preveria prípravu

Deti budú súťažiť do konca školského roku na štyroch turnajoch. Ten prvý, Mikulášsky, sa uskutoční 9. 12. 2019 v telocvični

Dievčatá aj s chlapcami súťažia vždy naplno

ZŠ s MŠ Riazanská od 9:00 do 11:00. Vstup je voľný a záujemcovia o basketbal a loptové hry sú vítaní aj s rodičmi.

Liga bude pokračovať Valentínskym turnajom vo februári, Veľkonočným v apríli a najnáročnejším záverečným o majstra Bratislavy na konci školského roku, na ktorom sa tento rok po prvýkrát zúčastnia aj tri nové školy z Podunajských Biskupíc. Asi najväčšími súpermi novomestských detí budú deti z troch škôl z Vrakune. Držíme našim palce, aby obstáli čo najlepšie, aby ukázali, čo natrénovali, a aby sa naplnilo motto Šinter ligy, nech „úsmev víťazí“.

Miroslav Švec, OZ Šinter, snímky Marián Csano

Komunitné centrum na Ovručskej 5 pozýva

Každý pondelok od 11. do 12. h

Po nemecky hravo pre seniorov – začiatocníci

Každý štvrtok od 14. do 15. h

Matematický krúžok pre II. stupeň ZŠ, doučujúci Mgr. Michal Drgán (počet detí v skupine max. 15)

Každý štvrtok od 14. do 15.30 h

Ako doma pre seniorov – spoločenské hry, ručné práce, čítanie a mnoho ďalšieho

Viac informácií o programe získate na tel. č. 0907 977 211.

Zmena programu vyhradená.

INZERCIA

Vodoinštalatéri – kvalitne a rýchlo. 0904 572 977

Mestská časť Bratislava-Nové Mesto
pozývajú deti a rodičov na

Čarovné Vianoce

2019 v Novom Meste

**Sviatočné popoludnie
plné zábavy a prekvapení!**

- detské predstavenia
- fotenie s Mikulášom
- výroba vianočných ozdôb a prekvapení
- tombola plná darčiekov
- detská diskotéka
- vianočný punč

Sobota 14. decembra od 15.00 hod.
Dom kultúry Kramáre na Stromovej 18

Vstup je zdarma!
TEŠIME SA NA VÁS!

Pozývame

STREDISKO KULTÚRY BRATISLAVA- NOVÉ MESTO, VAJNORSKÁ 21

tel.: 02/44 37 37 60

info@skvajnorska.sk, www.skvajnorska.sk

Nájdete nás aj na FB:

<https://www.facebook.com/strediskokulturybanm>

DOM KULTÚRY KRAMÁRE

Stromová 18,

tel.: 02/54 77 11 48

dkkramare@chello.sk

www.skvajnorska.sk

HUDOBNO-TANEČNÉ PROGRAMY

Tradičné, a predsa vždy nové ČAJE O PIATEJ o 17. h, živá hudba 60. – 90. rokov, žrebovanie vstupeniek.

7. 12. 2019 **HS PARTY TIME** (mikulášsky)
21. 12. 2019 **HS CHARLIE BAND** (vianočný)
26. 12. 2019 **HS MERYTAN** (štefanský)

PODUJATIA PRE ŠIROKÚ VEREJNOSŤ

8. 12. 2019, nedeľa 17. h

U nás taká obyčaj PREMIÉRA – divadelné predstavenie Divadla u Zichyho

14. 12. 2019, sobota 15. h

Čarovné Vianoce – sviatočné popoludnie pre rodiny s deťmi plné zábavy a prekvapení

15. 12. 2019, nedeľa 18. h

Predvianočné zastavenie – rozhovory o vzťahoch popretkávané liečivými piesňami

16. 12. 2019, pondelok 19. h

Poetický večer s Jurajom Sarvašom a jeho hosťami – literárno-hudobná kompozícia

31. 12. 2019, utorok 19. h

SILVESTER – NOVINKA na Kramároch. Spoločenské podujatie s hudobnou skupinou a silvestrovským programom.

VÝMENNÉ STRETNUTIA ZBERATEĽOV (VSZ)

14. 12. 2019, sobota od 8. h – 12. h.

Medzinárodné VSZ mincí, pohľadníc, bankoviek, odznakov, vyznamenaní, etikiet, filatélie, plagátov, kníh, gramoplatní a pod.

KLUBOVÉ PODUJATIA

4. a 11. 12. 2019, streda 16. h

Klub Venuša – klubové stretnutie Ligy proti rakovine

Služby – prenájom priestorov na semináre, spoločenské posedenia, prezentácie

Predaj vstupeniek: pondelok, utorok od 16. h do 19. h (vždy 2 týždne pred podujatím). Vstupné sa vráti len v prípade zrušenia predstavenia.

Zmena programu vyhradená. Vstupenky nerezervujeme.

KURZY 2019 / 2020

TVORIVÉ:

Pre dospelých

- Výtvarné štúdio akad. soch. Magdy Burmekovej pre dospelých
- Keramika pre dospelých
- Škola strihov a šitia

Pre deti:

- Výtvarná škola pre deti
- Keramika pre deti
- Tvorivé dielne

JAZYKOVÉ:

- Na základe záujmu

V prípade ponuky a dostatočného záujmu je možné otvoriť aj iný typ kurzu.

Viac info na 0903 929 244, 02/4437 3760, (po. – pia. od 9. do 18. h), www.skvajnorska.sk, e-mail: info@skvajnorska.sk

ČAJE O PIATEJ
Živá hudba 60. – 90. rokov, žrebovanie vstupeniek

7. 12. 2019 **HS PARTY TIME** (mikulášsky)
21. 12. 2019 **HS CHARLIE BAND** (vianočný)
26. 12. 2019 **HS MERYTAN** (štefanský)

17. – 22. h

DOM KULTÚRY KRAMÁRE, STROMOVÁ 18
Doprava: Trolej 204, 209, 212. Bus 32. Parkovanie možné za budovou DK Kramáre

VÝMENNÉ STRETNUTIA ZBERATEĽOV 2019

mince, pohľadnice, bankovky, odznaky, vyznamenaní, telefónne karty, etikety, vreckové kalendáre, pивné tácky, filatélia, plagáty, knihy, gramoplatne...

INFO: www.skvajnorska.sk,
e-mail: info@skvajnorska.sk,
Jozef Morávek, tel. 0903/474 897,
e-mail: mince.znamky@azet.sk

8. – 12. h
14. december

DOM KULTÚRY KRAMÁRE, STROMOVÁ 18

Pozývame Vás na

21. FOTOSALÓN

výstava fotografií mladých neprofesionálnych fotografů

19. 11. 2019 – 31. 1. 2020

DK Kramáre, Stromová 18

po – pia: 10.00 – 18.00, so: počas iných aktivít
vernissáž 19.11.2019 o 17.00 h

info: www.skvajnorska.sk dkkramare@chello.sk

NOVINKA
na Kramároch

Silvester 2019

Spoločenské podujatie
s hudobnou skupinou
a silvestrovským programom

31. 12. 2019 od 19.00 hod.
DOM KULTÚRY KRAMÁRE, STROMOVÁ 18